

20.04.2016

Valtiovarainministeriö

valtiovarainministerio@vm.fijuha.halonen@vm.fi

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö VM/2348/00.01.03.00/2015, 21.3.2016

Kirjanpito- ja tilinpäätöstehtävien keskittäminen Palkeisiin - VM:n lausunto

Valtiovarainministeriö on lausuntopyynnössään 21.3.2016 pyytänyt ministeriöiltä lausuntoa kirjanpito- ja tilinpäätöstehtävien keskittämisestä Valtion talous ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukseen (Palkeisiin). Valtiovarainministeriö on koonnut lausuntoonsa kommentit ja huomiot hallinnonalan kirjanpitoyksiköiltä.

Valtiovarainministeriö pitää ehdotuksen peruseriaatteita kannatettavana. Valtiovarainministeriö kannattaa uusien toimintatapojen käyttöönottoa kirjanpidon tuottavuuden lisäämiseksi. Etenkin se, että kirjanpitoon ja tilinpäätökseen liittyvät tehtävät keskitetään taloushallinnon ammattilaisille riittävän suuriin yksiköihin lisää työn tehokkuutta, mahdollistaa osaamisen ylläpitämisen ja pienentää henkilöriskejä.

Samalla tulee kuitenkin tiedostaa, että tehokkuushyödyt ovat sitä pienempiä, mitä keskitetympiä ja suurempia toimintoja siirretään. Merkittävimmät hyödyt sekä tehokkuuden että laadun osalta saataneen siirtämällä Palkeisiin pienten kirjanpitoyksiköiden kirjanpito- ja tilinpäätöstehtäviä. Mikäli suunniteltu tehtävien siirto tarkoittaa kokonaisprosessin työmäärän kasvua, ei siirtoa tulisi tehdä ja sen osalta pitäisi olla mahdollista ainakin poikkeusluvalla poiketa. Poikkeuslupaprosessista ei saa tulla liian raskasta, koska se jo tulee aiheuttamaan ylimääräistä työtä. Vaihtoehtona lupamenettelylle tulisi harkita sopimusperusteista menettelyä Palkeiden ja asiakasviraston välille sovittaessa tehtävien jaosta.

Jotta esitetyillä muutoksilla saataisiin aikaan todellisia säästöjä ja tuottavuushyötyjä, ei Palkeisiin pidä siirtää henkilöresursseja enempää kuin uudet tehtävät edellyttävät. Palkeiden tulostavasti, tuloksellisuuden ja hyvän johtamisen vuoksi muutosvaiheessa tulee välttää tilannetta, jossa Palkeiden henkilöstö maantieteellisesti hajautuisi uusiin pieniin yksiköihin.

Vastuunjakoa koskevat ehdotukset

Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä sitä, että prosessit mietitään huolella ja periaatteena tulisi olla, että työ tehdään yhdessä paikassa kertaalleen. Yhteistyöprosessien osalta saadun materiaalin perusteella on epäselvää, miten yhteydenpito virastossa substanssimenoja ja –tuloja käsittelevien

henkilöiden ja Palkeiden välillä tulee jatkossa hoitumaan. Uhkakuvana on malli, jossa prosessi edellyttää toimiakseen kunnolla virastolta kirjanpidon yhteyshenkilöä, jonka kautta asiat kulkevat substanssitoimialoille. Tällainen ei lisää tuottavuutta nykymalliin verrattuna.

Virastossa tulisi jatkossakin olla mahdollisuus tiliöidä ostolaskuja. Esimerkiksi Tilhan hyödyntäminen palvelujen ostoissa ei tällä hetkellä ole aina järkevää mm. tapauksissa, joissa tilauksen arvo perustuu tehtyyn työtuntimäärään, jota on ennakolta vaikea arvioida. Näissä tapauksissa laskun loppusumma ei vastaa tilauksen arvoa ja lasku lähtee hyväksymiskierrolle virastoon. Myös tiliointikoodillisiin laskuihin tulisi voida lisätä virastossa sisäisiä seurantakohteita, jotka vaihtelevat tapauskohtaisesti.

Tiliointiohjeiden laatiminen Palkeille voi käytännössä olla hyvin vaikeaa tilanteissa, joissa seurantakohteiden yhdistelmiä on suuri määrä. Tiliointi on usein tehokkainta tehdä virastossa silloin, kun käsittelyn automatisointi ei ole mahdollista ja tiliointi ei ole tositteen tietojen perusteella ilmeistä vaan edellyttää viraston toiminnan hyvää tuntemusta. Tästä syystä olisi järkevämpää, että tiliointipalvelu olisi kuten nytkin Palkeiden tarjoama lisäpalvelu, jonka käytöstä virasto voi päättää tehokkaimman toimintatavan mukaisesti.

Muistiotositteita tulisi voida jatkossakin laatia kirjanpitoyksiköissä. Muistiotositteen tilaaminen Palkeilta ei nopeuta tai tehosta toimintaa. Suuri osa muistiotositteista koskee sisäistä laskentaa tai valtuus-kirjanpitoa ja näiden osalta korjaustarpeet huomataan jatkossakin pääosin kirjanpitoyksikössä. Tämän vuoksi olisi tehokkaampaa, jos kirjanpitoyksikkö voisi tehdä muistiotositteita jatkossakin suoraan Rondon. Nykyisenkin toimintatavan mukaan kirjanpitoyksikkö voi pyytää Palkeita tekemään muistiotositteita ja Palkeet tekee niitä nytkin itse havaitsemistaan virheistä, joten tältä osin nykyisin voimassaoleva vastuunjako on toimiva

Myös tiettyjen tasetilin täsmäytysvastuu on luonnollista olla virastossa, Valtiokonttorissa esim. valtion velkaan liittyen.

Ehdotuksen mukaan asiakaspalvelu laskutuksen osalta tehtäisiin Palkeiden toimesta ja Palkeet olisi substanssiasioissa yhteydessä kirjanpitoyksikköön. Ehdotettu muutos huonontaisi usein asiakaspalvelua, koska asiakas ei saisi yhdellä kertaa hoidettua asiaansa. Suurin osa puheluista koskee laskun sisältöä ja yhteydenotot tulevat yleensä vasta maksukehotuksen lähettämisen jälkeen. Palkeiden rooli tulee pääasiassa olemaan kysymysten / soittopyyntöjen välittämistä asiakasvirastolle, jolloin prosessin kokonaistyömäärä lisääntyy. Maksullinen palvelutoiminta on hyvin erilaista eri kirjanpitoyksiköissä, minkä vuoksi olisi parempi, jos kirjanpitoyksiköittäin voitaisiin yhdessä Palkeitten kanssa sopia tehokkain tapa toimia.

Valtion Eläkerahaston näkemyksen mukaan siirtoa koskevat säännökset tulee rajata siten, että sekä laajan sijoitustoiminnan että eläkemaksutulojen kirjanpito- ja tilinpäätöstehtävät jäävät siirron ulkopuolelle. Näkemystä perustellaan sillä, että sijoitustoiminnan kirjanpito vaatii sellaista erityisosaamista, jota Palkeilla ei ole eikä ole tarkoituksenmukaista luoda. Lisäksi arvopaperikirjanpito on läheisesti kytköksissä sijoitustoiminnan raportointiin ja back office –toimintoihin. Sijoitustoimintaan liittyvän salkunhallintajärjestelmän hankkiminen Palkeille ei ole kustannustehokasta verrattuna nykytilanteeseen, jossa palvelu ostetaan OP Varainhoidolta.

Palkeisiin siirtyvä henkilöstö

Palkeisiin siirrettävät henkilöt tulisi koota yhteen paikkaan pääkaupunkiseudulla, jotta tuottavuushyötyjä olisi mahdollista saavuttaa ja jotta osaaminen ei katoisi. Tehtävien siirto Hämeenlinnaan tai Joensuuhun saa aikaan henkilöstön hakeutumisen muihin tehtäviin, mikä on jo kertaalleen koettu palvelukeskustoimintoja alun perin koottaessa. Henkilöiden jääminen virastoihin ei lisää tuottavuutta.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto –kirjanpitoyksikölle esitetty viiden henkilötyövuoden siirto Palkeisiin on selkeästi ylimitoitettu. Henkilösiirtoja ei voi nykytilanteessa tehdä aluehallintovirastoista tai maistraateista Palkeisiin. Valtakunnallinen aluehallintovirastojen hallinto- ja kehittämispalvelut (HAKE) aloitti toimintansa 1.3.2015. HAKE:n tavoitteena on, että rekrytointeja ei tehdä eläkkeelle jäävien tilalle. Vuoden 2019 loppuun mennessä talousyksiköstä eläköityy 40 % henkilöstöstä ja eläköityminen tapahtuu etupainotteisesti vuosien 2016 ja 2017 aikana. Virastoon jäävien tehtävien turvaaminen ei eläkevähentymän lisäksi mahdollista henkilösiirtoja Palkeisiin. HAKE:n toiminnan säästöpotentiaaliksi on arvioitu hallituskaudella 4 milj. euroa. Säästön toteutuminen jää epävarmaksi, jos henkilöstö ja tehtävät siirtyvät sellaisinaan Palkeisiin.

Helena Tarkka
Hallinto- ja kehitysjohtaja

Jan Holmberg
Talouspäälikkö